

de Tuinbrigade

Verhalen over tuinen en mensen

De Broederij en Vlier

Colofon

Titel: De Tuinbrigade, verhalen over tuinen en mensen

Auteur: Janneke Wijdeveld

Redacteur: Jorine de Bruin

Samenwerkingsmodel: Mellany van Bommel

Illustrator: Korneel Jeuken

I.s.m. Wageningen University & Research met Mellany van Bommel, Marthe Derkzen, Jan Hassink, Lenneke Vaandrager, ZonMw en creatieve broedplaats en ontmoetingsplek De Broederij.

Voor meer informatie:

www.debroederij.nl

www.vlierontmoet.nl

www.korneeljeuken.com

Met speciale dank aan:

Gidy van Gaans, alle vrijwilligers, Portaal, Talis, Woonwaarts, Driestroom, Gemeente Nijmegen, Bindkracht10, Buurteams Volwassenen Nijmegen en natuurlijk alle geïnterviewden.

© 2024 De Broederij en Vlier

de Tuinbrigade

Verhalen over tuinen en mensen

Je gunt elke buurt een Gidy

Gidy van Gaans werkt als coördinator bij De Tuinbrigade. Twee dagen in de week gaat hij met een groepje mensen op pad, richting de tuinen van Lindenholt. Ze laden de blauwe Broederij-auto vol met schop, schep, bladblazer en kruiwagen en rijden met z'n vieren of vijven naar een tuin. Soms komt er nog iemand op de fiets achter het busje aan. Ze ruimen puin, spitten, schoffelen, maaien, planten, snoeien en nog veel meer. De mensen die meegaan, houden ervan om buiten in het groen bezig te zijn en zo bij te dragen aan de buurt. Gidy weet veel van grond, planten en tuinieren en neemt de mensen in zijn enthousiasme mee. De meeste tuineigenaren brengen koffie en koek naar de harde werkers en maken vervolgens een babbeltje. Ook burens komen geregeld over de schutting hangen om even te kijken of te kletsen. Achter elke tuin schuilt een verhaal. Een aantal van deze verhalen lees je hier terug.

Living Lab Lindenholt – Natuurlijke broedplaats voor de wijk

Steeds meer wordt onderkend dat sociale wijkondernemingen belangrijk zijn voor het versterken van een sociale en groene leefomgeving. Bijzonder is dat ze geworteld zijn in de wijk, laagdrempelig zijn, integraal werken en zo aansluiten bij de behoefte van (kwetsbare) wijkbewoners. In 2021 is er in de Nijmeegse wijk Lindenholt een mooie samenwerking ontstaan tussen de sociale wijkonderneming de Broederij, woningbouwcorporaties, gemeente Nijmegen, het welzijnswerk en de zorgsector, onder het project De Tuinbrigade. Wageningen University& research is mede aangesloten om deze lessen zichtbaar te maken.

Vrijwilligers uit de wijk pakken, onder begeleiding, het buurtgroen en de tuinen van medebewoners aan en dragen daarmee op groen en sociaal gebied bij aan een leefbare wijk.

De Tuinbrigade is een voorbeeld van integrale samenwerking waar anderen van kunnen leren.

In 2023 zijn middels een lerend Living Lab de werkzame elementen en de rolverdeling tussen de formele en informele partners onderzocht.

Zo is een duurzaam model van samenwerking ontstaan en is er trainingsmateriaal ontwikkeld om de lessen overdraagbaar te maken voor andere partijen en wijken.

Gewoon doen en beginnen is binnen deze samenwerking gegroeid tot een beweging met veel impact. Je ziet een fijnere leefomgeving ontstaan en er is meer verbondenheid. Onderlinge relaties tussen buurtbewoners worden zichtbaar. In dit boekje kunt u aan de hand van verhalen en anekdotes lezen en meevoelen wat de impact is van De Tuinbrigade.

Van groen komt pompoen

Andrea houdt van wonen in het groen. Het is dan ook een geluk voor haar dat ze een grote tuin heeft. Alleen... haar gewrichten geven het langzaam op. Ook heeft ze andere klachten, waardoor ze haar tuin niet meer goed zelf bij kan houden. De Tuinbrigade kwam als geroepen. De tuin is aangepakt en nu kan ze weer een paar groenten zelf telen. Zo had Andrea in de herfst een grote pompoen die ze in haar eentje niet op kon. Daarom gaf ze de pompoen aan Gidy die er soep van kookte bij Van Tuin tot Bord.

Gidy vroeg Andrea geregeld of ze ook een keer naar het buurtrestaurant wilde komen, maar komen was lastig voor haar. Totdat ze op een gegeven moment haar moed had verzameld en besloot samen met haar vriend te gaan. Ze was al heel lang niet meer ergens geweest. Wat doe je aan naar een restaurant? Andrea keerde haar kledingkast binnenstebuiten en showde meerdere outfits voor de spiegel. Uiteindelijk zag ze er stralend uit en toog ze met haar vriend naar De Broederij. Ze hadden een fijne avond, samen met mensen uit de buurt.

Er brak een droevige tijd aan. De man van Andrea overleed. Naast het gemis van haar geliefde, verloor ze hiermee ook nog een stuk bewegingsvrijheid, want alleen kon ze de deur niet uit.

Andrea is niet de enige die moeilijk alleen uit huis kan, want er zijn meer mensen die slecht ter been zijn of het om een andere rede moeilijk vinden om alleen te gaan. Zo ontstond het idee van de Broederij-taxi-dienst. Broederij heeft een busje dat ook door De Tuinbrigade gebruikt wordt. Andrea werd opgehaald en op die manier kon ze toch weer een keer naar Van Tuin tot Bord. Dit was voor herhaling vatbaar!

'Eerder hadden ze het niet gedurfd'

Als je het hele jaar door bezig bent in je tuin, ga je van scheppen en graven, schoffelen en zaaien, naar snoeien en sjouwen, planten en bouwen. Rita houdt van al dit werk. Als ze maar buiten is. Haar eigen tuin ligt er mooi bij en daarom steekt ze ook voor anderen haar handen uit de mouwen. Sinds anderhalf jaar werkt Rita mee met de Tuinbrigade en schept en sjouwt ze in andermans tuin. Dit doet ze, omdat ze graag buiten is. Een paar jaar geleden overleed haar man. Ze heeft gelukkig fijne mensen om zich heen en door de Tuinbrigade en de Broederij is deze kring nog meer vergroot. Rita zegt: 'Het is belangrijk om mensen uit de wijk te leren kennen. Eenzaamheid ken ik zelf niet, maar ik zie dat er in de buurt wel veel eenzaamheid is. Nu zien mensen mij in tuinen werken en zeggen ze me gedag op andere momenten. Met sommigen maak ik zelfs een praatje in de winkel. Eerder zouden deze mensen dat nooit gedurfd hebben, maar ik ben nu een bekender gezicht in de wijk geworden.'

Een van de vrouwen die Rita in de winkel ontmoette, ziet ze nu geregeld. Eens in de twee weken gaan ze bij elkaar op de koffie. Ook bij deze vrouw is een paar jaar geleden haar man overleden. Rita vindt het heel fijn dat haar werk ertoe bijdraagt dat mensen zich beter voelen. Laatst was ze in een stukje wijk waar er veel troep in de tuinen lag en waar ook de rest van de leefomgeving weinig aandacht kreeg.

Al snel merkte ze een gevoel van onveiligheid bij zichzelf en wist ze dat dit nog een reden is om mee te werken in de Tuinbrigade. Rita doet het niet alleen voor de ander, maar zeker ook voor zichzelf. Als haar leefomgeving positief verandert, helemaal als ze hier zelf ook nog een bijdrage aan levert, geeft dit haar een veilig gevoel. Ze zegt: 'Wat ik echt mooi vind, is dat vaak de burens van de tuinen waar ik in werk, ook aan de slag gaan met hun eigen tuin. Zo wordt het gebied van een fijne en veilige leefomgeving alleen maar groter.'

Wel eens gehoord van Pleeggrond?

Jorine (de Broederij), Gidy (Tuinbrigade) en Paul (Woningbouwcorporatie) verzinnen samen het idee voor pleeggrond. Dit is een stuk grond rondom de Broederij, waar planten tijdelijk kunnen staan en aan kunnen sterken. Na een tijd mogen ze wortelen in vaste grond, ergens in een tuin in Lindenholt.

De planten die in de pleeggrond komen, komen via verschillende wegen.

Vaak worden planten uit de grond gehaald zonder dat ze een nieuwe bestemming hebben. Soms gebeurt dit bij tuinen waar de Tuinbrigade werkt of wanneer huizen van woningbouwcorporaties gesloopt worden.

Ook worden er bij een verhuizing of verbouwing geregeld planten uitgestoken. Als een plant te groot is geworden voor de plek waar hij staat, kan er een stuk afgestoken worden. Ook deze komen in de pleeggrond.

Afgelopen najaar kwamen er planten via het Tuincentrum in de pleeggrond. Dat waren planten die niet verkocht werden en anders weggedaan zouden worden. Weggooien is zonde. Dat zag Gidy ook geregeld bij de stort. Met de Tuinbrigade brengt hij vaak tuinafval naar de DAR en daar zag hij goede planten voor vuil liggen. Hij mocht ze meenemen voor een betere bestemming, met als tussenstation de pleeggrond. Samen wordt de buurt bloeiender.

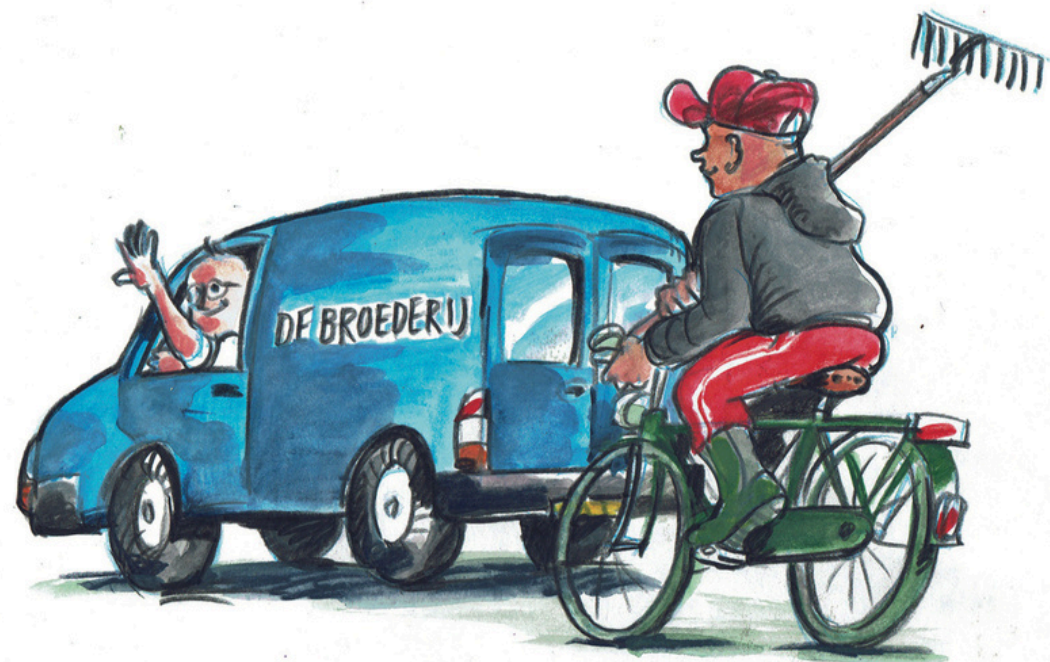
Van frustratie naar succes

Als je de Gildekamp, een wijk in Lindenholt Nijmegen, inrijdt, valt je oog al snel op een onaantrekkelijke tuin. Het huis dat hierbij hoort, heeft een beneden- en een bovenwoning. De tuin hoort vanzelfsprekend bij beneden. Dat het niet zo vanzelfsprekend is dat je ook interesse voelt in een tuin als je deze hebt, is hier goed te zien. De zij-tuin ligt vol met grind, waar tussendoor allerlei onkruid groeit. Ook de achtertuin ligt er verwaarloosd bij.

Deze tuin is een van de eerste tuinen waar Gidy en zijn brigade bij uitkwamen. Het was meteen een oefening in geduld. 'Ja, de eerste paar keren voelde het best frustrerend, deze tuin. We zijn drie keer geweest en elke keer moesten we van voor af aan beginnen.' Gidy vertelt verder. 'De zij-tuin is best wel groot en van bewoners begreep ik dat het eerst, een paar jaar terug, een mooi stukje grond was. Er woonde een man die er bloemen had ingezet. Op een gegeven moment kon hij het zelf niet meer onderhouden en werd het door zijn buurtgenoten gedaan. Het zag er aantrekkelijk uit. Daar was, toen wij kwamen, niks meer van over. De man woont er al even niet meer. Er woont nu een jonge vrouw onder begeleiding en haar interesses gaan naar andere dingen uit dan naar groen en planten. Eigenlijk is de tuin eerder een soort last voor haar.

Gidy en zijn team merkten dit ook. Vaak komen mensen koffie en thee brengen naar de tuinploeg, maar bij deze tuin is dat niet het geval. De jonge vrouw doet het hek van het slot, zodat de ploeg erin kan en gaat daarna meestal weg. Het lijkt alsof er niet veel betrokkenheid is van haar kant. Daarmee is het begrijpelijk dat deze tuin ook wel frustratie opriep bij de harde werkers. Waar doe je het dan voor? Dat was wat Gidy te horen kreeg van zijn brigade.

Na de derde keer klussen bedacht Gidy dat het ook anders kon. Graag zou hij de zij-tuin aantrekkelijk maken, zodat je meteen iets fijns ziet als je de wijk in rijdt. Hij belde Chris, de wijkbeheerder van woningcorporatie Portaal en deze kwam meteen even kijken. Hij was toevallig net in de buurt bezig. Samen besloten ze dat ze hier iets wilden veranderen. Gidy kreeg contact met de jonge vrouw en haar begeleider en zij gaven aan het fijn te vinden als anderen voor de tuin zouden zorgen. De vrouw was zichtbaar opgelucht. De tuin zou er straks mooi uitzien,

waarmee het ook fijner is voor de buurt. En tegelijkertijd was er afgesproken dat zij zich hier niet over hoefde te bekommeren.

Chris, Gidy en brigade gingen aan de slag. De woningcorporatie haalde het grind weg en de Tuinbrigade nam planten mee uit de pleeggrond.

Toen de Tuinbrigade bezig was met scheppen en schoffelen, stond de bovenbuurman ineens op het balkon.

'Gaan jullie een moestuin maken?' vroeg hij meteen. Zijn vriendin stak ook enthousiast haar hoofd buiten de deur. 'Zou je dat leuk vinden?' vroeg Gidy. Ze kletsen samen van boven naar beneden en weer terug en kwamen erop uit dat het een goed idee zou zijn als deze bovenburen een deel van de zij-tuin voor hun rekening zouden nemen. Ze wisten nog niet veel van moestuinieren, maar daar wist Gidy wel wat op.

Elke donderdagochtend is bij de Broederij de moestuingroep van Van Tuin tot Bord actief, waar de bewoners kennis delen over groenten, grond, planten en poten. De bovenbuurvrouw kwam samen met haar kindje en ging rijker naar huis, niet alleen met kennis, maar ook met tuinmateriaal. De Tuinbrigade had nog tuingereedschap over en daar kreeg zij wat van mee.

Het stukje grond onder het raam van de benedenbuurvrouw doet de Tuinbrigade en het hele stuk ernaast is voor boven. Er is grond, kennis, materiaal en enthousiasme in overvloed en als je durft te delen, komt het dubbel en dwars weer terug.

Van balkon tot moestuin

'Mijn Franse balkonnetje midden in de stad vind ik heel erg fijn. Ik heb er acht bakken hangen, waar verschillende planten in groeien. Zo teel ik mijn eigen veldsla, pluk ik mijn thee gewoon van munt en citroenmelisse en is er genoeg te beleven voor de bijen. Toch wilde ik meer met groen doen, vaker buiten en bezig zijn, helemaal omdat ik zoveel achter mijn laptop zit, nu ik afstudeer. Gelukkig ontdekte ik de Tuinbrigade.'

Minke werkt sinds een jaar wekelijks in de tuinen van Lindenholt. Toen ze startte, zat ze al een tijd niet lekker in haar vel. Ze deed veel om er weer bovenop te komen en de Tuinbrigade gaf haar het laatste goede zetje. 'Het werk is zwaar en na een dag ben ik ook echt moe, maar het is fijne moeheid. Gidy vertelt wat te doen en ik kan gewoon volgen en werken. Het geeft me echt een goed gevoel om te zien welke verandering we op een dag in een tuin maken. Ook vind ik het inspirerend om met mensen samen te werken die ik normaal, in mijn studentenleven, niet tegen kom. We voelen ons verbonden door het werk dat we doen.'

Minke vertelt dat ze in de toekomst graag een eigen moestuin met kippenhok, fruitboom en composthoop zou willen. Tot die tijd blijft ze haar planten op het balkon goed verzorgen.

Chris Witjes, wijkbeheerder van Portaal, vertelt

‘Samenwerken met Gidy, de Tuinbrigade en De Broederij gaat heel vloeïend. We weten elkaar snel te vinden en over en weer worden de ideeën gehoord. We pakken samen aan en daardoor ontstaat er veel. Wat ik merk, is dat ik door de Tuinbrigade gemakkelijker met huurders in contact kom. Met de Tuinbrigade geef je iets, aandacht en hulp. Je leert iemand op een andere manier kennen. Hierdoor bel ik makkelijker even bij iemand aan als er bijvoorbeeld veel troep in de tuin ligt. Ik vraag hoe het gaat en of het allemaal zelf lukt. Vaak laat de tuin zien hoe het er binnen aan toe gaat. Het is een afspiegeling. Het vingertje laat ik trouwens achterwege. Daar zit niemand op te wachten. Ik zou elke wijk een Tuinbrigade gunnen. En ook een Broederij.’

Van bestuiving naar overvloed

Co-bomen is een stichting die zich inzet voor prachtige en vergeten boomgaarden in de Waalsprong. Elk jaar organiseert de stichting een oogstfeest en soms schenkt ze bomen aan andere organisaties. Co-bomen werkt onder andere samen met de Warmoes, De Witte Villa, Streek op tafel en de Bastei. Afgelopen jaar kreeg de Tuinbrigade van Co-bomen tien appelbomen om te verspreiden in de wijk en zo ontstond er een samenwerking tussen deze organisaties.

Wist je dat sommige bomen niet zelf bestuivend zijn? Zo heeft de goudrenet een andere appelboom in de buurt nodig om vruchten te geven. De ene boom staat in de wind en de goudrenet vangt het stuifmeel op dat door de wind wordt meegenomen. Samen creëren ze overvloed. Dat is een mooi gegeven, vind je niet? En eigenlijk gaat het bij mensen en organisaties precies zo. Als je elkaar ziet, naar elkaar omkijkt en elkaar positieve aandacht geeft, groei je, over en weer.

De tien bomen krijgen een mooi plekje in de buurt en later zal er een oogstfeest bij De Broederij plaatsvinden. Co-bomen en de Tuinbrigade vonden elkaar en samen creëren ze overvloed. Met deze overvloed werpen ook de andere organisaties hun vruchten af. De bestuiving heeft gewerkt.

Samenwerkingspartners over de Tuinbrigade

'Het kan wel!'

De Tuinbrigade kon starten, omdat Rosien in het eerste jaar de klusbus met groenmaterialen van Driestroom, voor een dag in de week ter beschikking stelde. Het leek een eenvoudig aanbod, want, hij werd die dag toch niet gebruikt. Maar Rosien heeft intern veel moeten regelen en overtuigen om het juridisch en systemisch voor elkaar te krijgen.

Rosien Hamaker, Teamleider werkposten Driestroom

'Ik word aangestoken door enthousiaste mensen.'

Wietske Verweijen, Adviseur leefbaarheid, woningbouwcorporatie Portaal

'Gewoon aan de slag gaan. Gewoon DOEN.'

'Terwijl we ervaring opdoen in wat werkt, is het ook belangrijk om na te denken over de vraag 'Hoe kunnen we dit continueren?' Dit project moet je samen doen en ik gun iedere buurt een Tuinbrigade en een Broederij.'

Paul Geurts, Wijkregisseur Woonwaarts

'Het is belangrijk om te bedenken wat het iedere partij, iedere organisatie oplevert. Zo blijven mensen betrokken. Wat hebben we nu en hoe kunnen we hiermee de doelen behalen? De Tuinbrigade is echt domein-overstijgend. We gaan gewoon beginnen, hoor ik zeggen. Dat vind ik mooi.'

Koen Seuren, Regisseur Sociaal, Gemeente Nijmegen

'Wij mogen veel meer buiten de lijntjes durven kleuren. En soms, als het kan, toch even de andere kant op kijken om iets voor elkaar te krijgen. Wat je dan achteraf misschien moet verantwoorden, wat misschien toch niet zo volgens de regeltjes was, maar wel goed uitpakte.'

'Het is belangrijk om ruimte te krijgen binnen organisatie en openheid en vrijheid om te ontdekken.

'Als ik kan zeggen "dat is voor de wijk, voor de inwoners", dan is dat eigenlijk ook goed.'

'We pakken de tuin flink aan en komen vaker terug. Vanuit de relatie die we opbouwen, komen we ook andere vragen tegen. Zo maken bij een adres de volwassen kinderen zich zorgen over hun vader. Samen met de Ouderenadviseur maken we een afspraak met vader en zoon.'

'Te grote verantwoordingslast werkt belemmerend.'

'Binnen formelere organisaties is vaak een sterke wisseling van mensen. Het is belangrijk dat de waarden van het project De Tuinbrigade goed overgedragen worden aan een nieuwe werker in de wijk.'

'De Tuinbrigade ondersteunt natuurlijk heel erg dat je gewoon begint. Gewoon doen. En doordat ze gaan doen, gaat het spinnenwiel bewegen waardoor andere punten ook verbeteren.'

'Niet onnodig praten, maar oppakken. Gewoon doen en ergens beginnen.'

'De Tuinbrigade project biedt aanknopingspunten.'

Resultaten september 2022 tot september 2023

- 29 voortuinen
- 18 achtertuinen
- 14 tuinen met herhaal onderhoud
- 5 tuinen klein onderhoud
- 1 grote tuinaanpak bij voor- en achtertuin
- Grote geveltuin
- 2 Voortuin klusdagen
- Pleegtuin bij de Broederij en NK tegelwippen
- Met bewoners ontwerpen en inrichten pluktuin Gildekamp (openbaar groen)

Activiteiten

- Start project met gezamenlijk avondeten met bewoners, vrijwilligers en partners
- Kerstborrel voor vrijwilligers Tuinbrigade
- Kerstlunch, georganiseerd door de drie woningbouwcorporaties voor alle vrijwilligers van de Broederij
- Tuinbrigade, zomerborrel met alle betrokkenen

LIVING LAB LINDENHOLT: DE NATUURLIJKE BROEDPLAATS VOOR DE WIJK

Mede mogelijk gemaakt door:

Stichting de Broederij; woningcorporaties Portaal, Woonwaarts en Talis; gemeente Nijmegen; welzijnsorganisatie Bindkracht10; Buurteam Volwassenen Lindenholt; zorgorganisatie Driestroom, Stichting Steenbreek, Wageningen University & Research en ZonMw.

Achtergrond

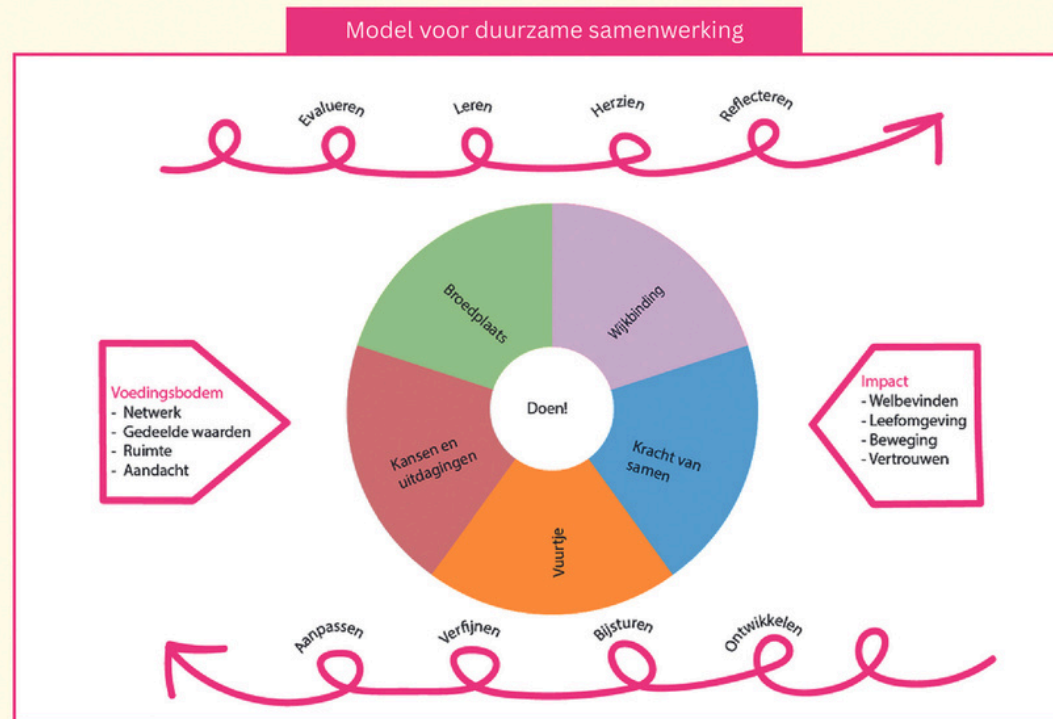
Steeds meer wordt onderkend dat **sociale wijkondernemingen** belangrijk zijn voor het versterken van een sociale en groene leefomgeving. Bijzonder is dat ze geworteld zijn in de wijk, laagdrempelig zijn, integraal werken en zo aansluiten bij de behoeften van (kwetsbare) inwoners. In 2021 is er in de **Nijmeegse wijk Lindenholt** een mooie samenwerking ontstaan tussen de sociale wijkonderneming de Broederij, woningbouwcorporaties, gemeente Nijmegen, het welzijnswerk en de zorgsector, onder het project de **Tuinbrigade**. Vrijwilligers uit de wijk pakken het buurtgroen en de tuinen van medebewoners aan en dragen daarmee zowel op groen als sociaal gebied bij aan een leefbare wijk. De Tuinbrigade is een voorbeeld van **integrale samenwerking** waar anderen veel van kunnen leren. Wageningen University & Research is mede aangesloten om deze lessen zichtbaar te maken.

Doel van het onderzoeksproject

Middels een lerend living lab inzicht krijgen in (1) de **werkzame elementen in de samenwerking**, (2) de **rolverdeling tussen formele en informele partners**, (3) de **opbrengsten** en (4) **kansen van de samenwerking** en (5) hoe op een **duurzame manier kan worden samengewerkt**. Zo is een **model voor duurzame samenwerking** en **trainingsmateriaal** ontwikkeld om de lessen overdraagbaar te maken voor andere wijken en partijen. Hieronder is het model afgebeeld, met de voedingsbodemplaat, het wiel van werkzame elementen en de impact van de Tuinbrigade. Op de achterzijde wordt het model toegelicht.

Aanpak

Tussen april 2023 en december 2023 zijn er **interviews** gehouden met de betrokken projectpartners van de Tuinbrigade, er zijn **twee middagen meegelopen** met de groep vrijwilligers van de Tuinbrigade en er zijn drie **leernetwerkbijspraken** geweest.

VOEDINGSBODEM

Er bleek een bepaalde **voedingsbodemplaat** te bestaan waarop het Tuinbrigade project kon bouwen. Een **hecht netwerk** en **al bestaande contacten in Lindenholt** hielpen om de Tuinbrigade te laten ontstaan en uit te breiden. Er was een momentum waarop een **gedeeld gevoel** was dat de wijk baat zou hebben bij tuinonderhoud, een project als de Tuinbrigade met **onderliggende waarden** als mensgerichtheid (i.p.v. probleemgerichtheid), wederkerigheid en leefbaarheid. Bovendien pasten de doelen van de Tuinbrigade goed bij de doelen van de betrokken organisaties. Er werd **ruimte** gevoeld binnen de eigen organisaties om mee te doen. Openheid en vrijheid vanuit de organisaties om aan te haken maakte dat kansen werden aangegrepen. Met **aandacht** voor elkaar en voor de wijk is de samenwerking in ontwikkeling.

DOEN

Centraal binnen de Tuinbrigade staat **doen!** Het **praktische, gewoon maar proberen en ergens beginnen** is de kracht. Het gaat om de **tuin van bewoners**, daar zit de gedeelde uitdaging die samen aangepakt wordt. Het **laagdrempelige** maakt dat de Tuinbrigade **toegankelijk** is, en er vanuit daar meer kan ontstaan. Gewoon doen betekent ook **buiten de lijntjes (durven) kleuren**.

De kracht van SAMEN

De Tuinbrigade wordt ervaren als een **gezamenlijk project** waarin wordt **samengewerkt**. Er wordt een **collectieve verantwoordelijkheid** gevoeld om samen iets moois neer te zetten. Daarin wordt ook **onderlinge steun** ervaren. **Elkaars kwaliteiten worden erkend en gewaardeerd**. Ook verbindend in het geheel zijn de **korte lijntjes**. Elkaar kennen, weten te vinden en daardoor snel kunnen schakelen maakt een **kracht van samen**.

Het VUURTJE: energie en bevoegenheid

Het **enthousiasme**, de **energie** en de **bevoegenheid** van mensen voor de Tuinbrigade als project maakt dat het loopt en ontwikkelt. Dit "**vuurtje**" is belangrijk. Dat betekent ook dat er een bepaalde **drive, doorzettingsvermogen en lange adem** voor nodig is. De overtuiging van het nut van de Tuinbrigade en hoe het samen verder kan worden gebracht vormt de drijfveer.

KANSEN maar ook UITDAGINGEN

Kenmerkend is het **in kansen denken, kansen zien en die kansen grijpen**. De **kansen moeten wel binnen de mogelijkheden passen**, zodat de Tuinbrigade in balans blijft en niet te zwaar belast wordt. Dat maakt dat de **unieke kracht** gewaarborgd blijft. Naast kansen zijn er ook **uitdagingen**, zoals structurele/financiële borging, afhankelijkheid van personen, draagkracht, systeemwereld vs. praktijkwereld en hoe dat beter af te stemmen.

BROEDPLAATS als sleutelrol

Een **sociale wijkonderneming**, een **broedplaats** van en voor de wijk, heeft een **sleutelrol** in projecten zoals de Tuinbrigade. Deze is geworteld in de wijk, staat letterlijk met een **fysieke plek als uitvalsbasis middenin de wijk** en heeft de **sociale tentakels** om een **duurzame relatie** met bewoners aan te gaan. De regie ligt daardoor dicht bij de bewoner. Centrale waarden als **gelijkwaardigheid, wederkerigheid en relatieopbouw** dragen bij aan een **gedeeld eigenaarschap** in de wijk.

Verbinding in en met de WIJK

Essentieel binnen het Tuinbrigade project is de **verbinding in en met de wijk**. **Vrijwilligers uit de wijk** zetten zich in voor medebewoners. Dat maakt de kracht van bewoners zichtbaar en draagt bij aan **gemeenschapopbouw**. Daarnaast zorgt **laagdrempeligheid, aanwezig zijn** in de wijk en **kansen grijpen om elkaar op te zoeken en aan te haken** ervoor dat onderlinge banden tussen organisaties en tussen bewoners stevig zijn en blijven.

IMPACT

De Tuinbrigade maakt **impact**. Het draagt bij aan het **welbevinden** van mensen: bewoners leven op nadat de tuin is opgeknappt en er aandacht voor hen is, de vrijwilligers van de Tuinbrigade voelen zich nuttig en het draagt bij aan de sociale verbinding in de buurt. Het **sociale aspect** is zeer waardevol, je kunt achter de voordeur van mensen komen, je kunt vertellen over en verwijzen naar activiteiten in de wijk, en het onderlinge contact tussen bewoners neemt toe. Naast het sociale aspect knapt de **leefomgeving** op qua **uitstraling en vergroening** van de buurt. **De tuin fungeert als aanjager**. Bovendien biedt de samenwerking van partners bij de Tuinbrigade aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling, het brengt een **beweging** op gang. Koppelingen kunnen sneller worden gemaakt en "er ontstaat gewoon elke keer iets nieuws". Samenwerking wordt als meerwaarde ervaren en zorgt voor **vertrouwen** in elkaar om samen te reflecteren, zoeken en bouwen.

